

Eser İnceleme

İleri Yetişkinlikte Anlam Arayışı: Ölümle Yüzleşme Bağlamında Bir Film Analizi: İkiru (Yaşamak)

Canan YILDIZ*¹, Gülistan KAHVECİ¹, Müge YUKAY YÜKSEL²¹ Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye² Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Makale Bilgisi

Öz

Anahtar kelimeler:

anlam arayışı,
film analizi,
ölüm kaygısı,
yaşlılık psikolojisi

Ölüm gerçekliği her zaman bilinen fakat yaşamın akışı içerisinde bastırılan ve bazen dışsal bir durum sonucu yüzleştiğimiz bir olgudur. Ölüm farkındalığı bireye özgü olmakla birlikte her gelişim döneminde farklı bir seviyede deneyimlenmektedir. Yaşamın son evrelerinde üzerine daha fazla düşünülen bir durum olan ölüm, tetikleyici bir hastalıkla birlikte bireyin ölüm farkındalığının ve yaşama ilgili sorgulamalarının daha da derinleşmesini sağlamaktadır. Usta Japon yönetmen Akira Kurosawa, ileri yetişkin karakterleriyle ön plana çıkan İkiru (Yaşamak) isimli filmde kanser olduğunu ve öleceğini öğrenen bir ileri yetişkinin hayatını sorgulamasını konu edinmektedir. Bu makalede karakterin bulunduğu gelişim dönemi de göz önüne alınarak filmin psikolojik analizi yapılmıştır. Analiz kapsamında gelişim ve yaşlılık kuramlarından Erikson'ın Psikososyal Gelişim Kuramı ve Ödünleme Yoluyla Seçici Optimizasyon Kuramı'ndan yararlanılmıştır. Ayrıca filmin ölüm farkındalığı ve anlam arayışı vurgusunu açıklayabilmek için varoluşçu kuramlardan Victor Frankl ve Irvin Yalom'un kavramları açısından da film incelenmiştir. Son olarak Jung'un Analitik Psikolojisi kapsamında kişisel bilincine ait olan "persona" ve "gölge" arketipleri ile kolektif bilincine ait olan "kahraman" arketipi kapsamında filmin ana karakteri incelenmiştir. İkiru filmi yukarıda bahsedilen kuramlar ve kavramlar perspektifinde incelendiğinde psikolojik olarak analiz edilmeye uygun bir filmidir.

Abstract

Keywords:

the search for
meaning,
film analysis,
death anxiety,
advanced adulthood
psychology

Death is a phenomenon whose reality is always known but is repressed in the flow of life, and sometimes we can face it as a result of an external situation. Although the awareness of death is unique to the individual, it is experienced differently in each developmental period. Death, more intensely coming to the fore in the latest stages of life, coupled with a triggering illness, might heighten an individual's awareness of mortality and questioning of life. The famous Japanese director Akira Kurosawa, famous with his elderly characters, takes the subject of questioning the life of an elderly adult who learns that he has cancer and is going to die in his movie, 'Ikiru'. In this article, the psychological analysis of the film was performed by considering advanced adulthood and death anxiety. Within the scope of the analysis, Erikson's Theory of Psychosocial Development and the Theory of Selective Optimization through Trade-offs were used as theories of development and aging. In addition, in order to explain the film's emphasis on death awareness and the search for meaning, the concepts of existential theorists Victor Frankl and Irvin Yalom were also introduced. Finally, within the scope of Jung's Analytical Psychology, the main character of the film was analyzed in terms of the persona and shadow archetypes belonging to the personal unconscious and the 'Hero archetype' belonging to the collective unconscious. The movie Ikiru is a movie suitable for psychological analysis when examined from the perspective of the above-mentioned theories and concepts.

*Sorumlu yazar, Örnek Mah., Revan Sok., No:16, Ataşehir/İstanbul, Türkiye

e-posta: ylcananyildiz@gmail.com

DOI: 10.31682/ayna.1406136

Gönderim Tarihi (Received): 17.12.2023; Kabul Tarihi (Accepted): 08.10.2024

ISSN: 2148-4376

Giriş

Geçmişten günümüze sinema, temelde kurgusal olsa da psikoloji ve psikoterapi dahil olmak üzere sosyal bilimlerin kavramlarını somut bir şekilde izleyiciye aktarmada ve sağaltım sağlamada güçlü bir araç olarak kullanılabilir (Yılmaz, 2017). Bu varsayımına dayanarak film karakterlerinin davranış örüntüleri, geçmiş yaşantıları ve benlik kurgusu göz önüne alınıp film karakterleri; kuramlar ve kavramlar çerçevesinde psikolojik açıdan incelenip analiz edilmektedir. Bu analizler filmde anlatılan konunun ve asıl verilmek istenen mesajların farklı boyutlar açısından (sanatsal, sosyolojik, psikolojik vb.) algılanabilmesini sağlar. Filmler insan yaşamındaki olayları ve ilişkileri sahneye yansıtarak psikolojik kavramların somutlaştırılmasına yardımcı olur. Sinema terapi bu bağlamda psikolojik danışmanlıkta bir teknik olarak kullanılabilir. Bu durum filmlerin yaşantısal öğrenmede araç olarak kullanılabilirliğini gösterir (Kağnıcı, 2015).

Çeşitli filmlerin analizleri; psikolojik kavramların somutlaştırılması ve öğretici olması açısından literatürde mevcuttur. Baştuğ ve diğerleri (2020), “Harold and Maude” filmini yaşlılık kuramları ve psikolojik kavramlar açısından incelemiştir. Aynı zamanda “Harry and Tonto” ve “Tokyo Story” filmleri kültürel ve geriatik açıdan psikolojik bağlamda karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır (Baştuğ ve diğerleri, 2021). “Babam ve Oğlum” filmi çok kuşaklı aile terapisinin temel kavramları çerçevesinde Acar ve Voltan-Acar (2013) tarafından incelenmiştir. Gül ve Han (2020), “Ben Daniel Blake” filmini yaşlılık çatışmaları bağlamında analiz etmiştir. Literatürde birçok psikolojik film analizi mevcut olsa da yaşlılık dönemi film incelemelerinin ön planda olmaması ve görece daha az olması dikkat çekmektedir. O nedenle bu çalışmada Akira Kurosowa’nın *Ikiru* (Yaşamak) adlı filmi hem yaşlılık çerçevesinden hem de psikolojik kuramlar çerçevesinde analiz edilmiştir.

Akira Kurosowa, “*Ikiru*” (Yaşamak) filminde yaşlı bir yetişkinin ölümle yüzleşmesi sonucu hayatı sorgulamasını konu edinmektedir. Belediyenin halkla ilişkiler biriminde kısım amiri (birimdeki en üst düzey yönetici) olarak 30 yıldır çalışan Kanji Watanabe, rutin bir hayatı olan bir memurdur. Günlerini aynı şekilde tükettiği için iş arkadaşları tarafından “mumya” olarak anılmaktadır.

Filmin başlangıcında mahalledeki bir grup kadının pis suların birikmiş olduğu boş bölgenin düzenlenerek çocuk parkı yapılmasını istediği görülür. Watanabe ise bu işin kendi işleri olmadığını söyleyerek mühendislik birimine yönlendirme yapar. Başvuruda bulunan mahalledeki bu kadınların başvurduğu her birim kendine göre bir açıklama yaparak başka bir birime yönlendirme yapar. Watanabe en sonunda yine ilk başvuru yaptığı halkla ilişkiler birimine dönen kadınlardan bir dilekçe alır ve dilekçeyi kağıtların arasında bir yere koyarak rutin düzenine devam eder. İlerleyen sahnelerde karakter kanser olduğunu ve yakın zamanda

öleceğini öğrenince aslında yaşamadığı bu hayatı sorgulamaya başlar. Her zaman var olan ölüm kaygısı, tetikleyici bir olay sonrasında daha belirgin hâle gelerek kişiyi hayatının sonu olduğu gerçeğiyle yüzleştirir ve kişiyi anlam arayışına itmektedir. Bu hastalık da karakterin “mumya” konumundan çıkıp ölüm kaygısıyla beraber hayata dönmesi için bir çağrı niteliği taşımaktadır. Eşini kaybettikten sonra oğlunu hayatının merkezine almış karakter için bu çağrının, oğlunun onun hayatının eşlikçisi olmadığı gerçeğiyle yüzleşmesine sebep olduğu görülür. Sonrasında 30 yıllık birikimini eline alarak yaşamı anlamlandırmaya çalıştığı bir yolculuğa çıkmaktadır. Yolculuk sırasında yazar ve Toyo adlı iki önemli karakterle yolları kesişir. Yolculuğun yazarla olan kısmında hayatın anlamını, daha çok eğlence ve zevk temelinde arar ancak bulamaz. İş yerinde çalışan Toyo adlı kızla kurduğu yakın ilişki sayesinde kalan yaşamında ne yapabileceğine odaklanarak hayatının amacını keşfetmeye başlar. Film boyunca bu amaç doğrultusunda başarıya ulaşmak için verdiği mücadelede başlangıçta verilen çocuk parkı yapımı çalışması ön plana çıkar ve bu doğrultuda ana karakterin yolculuğu işlenir. Alanda her bir kuramın kendine has pek çok kavramı bulunmaktadır; ancak bunların çeşitlendirilerek bir arada kullanıldığı film analizi çalışmaları kısıtlıdır. Watanabe adlı karakterin bulunduğu yaşlılık dönemi itibari ile yaşadığı olaylar ve geçirdiği süreçler gelişim kuramlarından Erikson’un Psikososyal Gelişim Kuramı’nın son dönemini ve yaşlılık kuramlarından Ödünleme Yoluyla Seçici Optimizasyon Kuramı’nı kapsadığından film ilk önce gelişimsel kuramlarla açıklanacaktır. Bunun yanı sıra Watanabe karakterinin yaşadığı durumlar ve anlam arayışı yaşı itibari ile bulunduğu gelişimsel dönem dışında da değerlendirilebilir. Karakterin ölüm farkındalığı sonrası yaşadığı çatışmalar ve anlam arama süreci yaşam döngüsünün her döneminde sarsıcı olduğu için kişilik kuramları açısından da psikolojik analize yer verilecektir. Ana karakter Watanabe’nin yaşantılarının Varoluşçu kuramlardan Victor Frankl ve Irvin Yalom’un kavramları ve Jung’un Analitik Psikolojisindeki bazı kavramları açıkladığı görüldüğü için film analizinde bu kuramların kavramlarına da odaklanılacak ve analize çok yönlülük getirilecektir.

Kuramsal Çerçeve

Gelişim Kuramları

Erikson’un Psikososyal Gelişim Kuramı

İnsan gelişimini belirli dönemlere ayırarak inceleyen Erikson, kişiliğin bebeklikten yaşlılığa kadar belirli bir düzen içinde sekiz psikososyal aşamada geliştiğini vurgular. Kişi bu aşamaların her birinde gelişimi için olumlu veya olumsuz sonuçlar doğuracak bir psikososyal kriz yaşar. Bu krizin psikososyal olarak ele alınmasının sebebi hem toplumun ihtiyaçlarını yani

sosyal ihtiyaçlarını hem de toplumun ihtiyaçlarıyla çatışan bireyin ihtiyaçlarını yani psikolojik ihtiyaçları barındıran bir yapıya sahip olmasıdır (Erikson, 1993). Bu kurama göre her aşamanın başarıyla tamamlanmasıyla birey sonraki krizleri çözebilmek için gerekli erdemleri kazanır ve sağlıklı bir kişilik geliştirir (McLeod, 2018). Bu çalışmada yaşlılığın tanımlandığı son evre olan benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk evresine odaklanıldığı için bu evre hakkında özellikler izleyen bölümde aktarılmıştır.

Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk evresi. Kurama göre bu aşamayı uygun bir şekilde çözemeyenler; geçmişlerine kendini hor görerek çaresizlik içerisinde bakarlar. Hâlâ yapılmamış olanlardan pişmanlık duymakla birlikte zamanın tükenmekte olduğunu hissedip endişeye kapılırlar (Yount, 2008). Erik Erikson; yaşamını verimsiz gören, geçmiş hakkında suçluluk duyan veya yaşam hedeflerine ulaşamadığını hisseden yaşlıların genellikle depresyona ve hayal kırıklığına yol açan umutsuzluk ile baş başa kalacağına inanıyordu. Bu aşamayı olumlu çözümlen bireyler bilgelik erdemleriyle geçmişine bir tamamlanmışlık duygusuyla bakarken ölümü korkusuzca kabul edebilir. Ayrıca bilge insanlar sürekli bir ego bütünlüğü durumu ile karakterize edilmezler hem ego bütünlüğü hem de umutsuzluk yaşarlar. Bu nedenle; yaşlılık dönemi hem bütünlük hem de umutsuzluğun dengelenmesi gereken bir dönem olarak karakterize edilir (McLeod, 2018).

Ödünleme Yoluyla Seçici Optimizasyon Kuramı

Paul Baltes ve diğerleri (2006) tarafından geliştirilen ödünleme yoluyla seçici optimizasyon kuramı başarılı yaşlanmayı; seçme, optimizasyon ve ödünleme olmak üzere üç faktör temelinde açıklar (aktaran, Zacher ve diğerleri, 2015). Seçme, yaşlanma sürecinde kapasitenin azalmasına bağlı olarak performansın düşmesinden dolayı tek bir hedefe odaklanıp yaşamdan istenilen şeyi düşünme olarak ifade edilir. Optimizasyon, yaşlı yetişkinlerin planları doğrultusunda deneme ve alıştırmaya devam ederek performansını sürdürmesini içerir. Ödünleme ise; yaşlı yetişkinin potansiyelini aşan görevler olduğunda ortaya çıkmaktadır. Deneme sonuçları istenilen şekilde gitmezse başka yollar bulmayı ifade eder. Ödünleme yoluyla seçici optimizasyon süreci ne zaman bir kayıp ön plana çıksa o zaman etkili olmaktadır (Baltes 1997; Baltes ve diğerleri, 2006).

Kişilik Kuramları

Varoluşçu Kuramlar

Victor Frankl'ın anlam arayışı. Logoterapi; Victor Frankl öncülüğünde kurulan, anlamı ve anlam arayışını merkeze alan bir yaklaşımdır. Frankl'a göre (1966) insanın birincil kaygısı, hayatta bir amaç bulmak ve bunu yerine getirmekken bireyler anlamsızlık hissini

giderek daha fazla deneyimlemekte ve bunun sonucunda bir boşluk hissetmektedir. Logoterapide bu iç boşluğa ise “varoluşsal boşluk” adı verilir. Bireyin bu varoluşsal boşluktan kurtulması için sorumluluk alması ve kendi özgür seçimleriyle hayatının anlamını keşfetmesi gerekmektedir (Çelik, 2017). Bu sorumluluk varoluşun özünü oluştururken hayatın anlamı ve amacı bir kere ulaşıldıktan sonra sonu gelen bir süreç değildir. Aksine Frankl’a göre (2009) bu amaç kişiden kişiye veya zamandan zamana göre değişebilir; önemli olan, yaşamın tek ve nihai amacını bulmaktansa o an için insanın hayatının anlamlı olmasıdır ve insan bunu yalnızca soru sorarak değil aynı zaman da sorumluluk alarak gerçekleştirebilir.

Irvin Yalom’a göre kaygı. Yalom, var olmanın getirdiği yüzleşmelerden kaynaklanan çatışmalarla ilgilenir. En nihai kaygılar, yaratılıştan getirilen varoluşla ilgili olanlardır. Yalom’a göre bireyin dört temel nihai kaygısı; ölüm, özgürlük, yalıtım (yalnızlık) ve anlamsızlıktır.

Ölüm kaygısı; her zaman var olan fakat bastırılan bir kaygı türüdür. Var olmak ve ölmek yaşamın merkezinde birbirleriyle anılan kavramlardır (Yalom, 2012). Özgürlük; korkuyla iç içe bir kavramdır. İnsanlar hayat tarzlarından, seçimlerinden ve kendi yaşantılarından sorumludur ve bu sorumluluk aynı zamanda ürkütücüdür. Özgürlük; bireyin kendi hayatını kurma, arzularını gerçekleştirme ve değişme özgürlüğüdür (Yalom, 2012). Varoluşsal yalnızlık ise; hem kişinin kendi içinde hem başkalarıyla olan ilişkilerinde hem de dünyasında mevcuttur. Bu nedenle yalıtım; kişilerarası, kişinin kendi içinde olan ve varoluşsal olmak üzere üç şekilde açıklanmıştır. Ölümle yüzleşme kişiyi varoluşsal yalnızlığa sürüklemektedir (Yalom, 2012). Bir anlama ihtiyacı olan insan, anlamı olmayan bir evrende nasıl anlam bulabilirin üzerinde durur. Anlam; kozmik ve dünyevi olmak üzere iki açıdan incelenir. Kozmik anlam, kişilerin dışında olan ve daha üstün bir düzeni simgelerken; dünyevi anlam ise kişinin öznel hayatını yani yaşamının anlamını ifade eder (Yalom, 2012).

Jung’un analitik psikolojisi. Jung’a göre; insan yaşamı kolektif bilinç dışında birtakım arketiplerle şifrenmiş bir haldedir. Bu şifreler ise kişinin gelişiminde ve sosyal uyumunda önemli bir rol oynamaktadır (aktaran, Serrican, 2015). Jung kolektif bilinçdışı kavramında insanlığın varoluşundan bu yana eski ve evrensel düşüncelerin tipik reaksiyonlarının olduğunu söylemiştir. Arketipler, kolektif bilinçdışı altında aktarılan bu kalıplardan oluşmaktadır. Analitik Psikoloji içerisinde en çok bahsedilen arketiplere persona, anima, animus, gölge, yaşlı bilge adam, kahraman(aşama) ve ben(kendilik) örnek verilebilir (Jung, 2007). Filmin ana karakterinin yaşantılarında daha somut bir şekilde görüldüğü için kişisel bilinç dışına ait persona ve gölge arketiplerine ve kolektif bilinç dışına ait kahraman arketiplerine odaklanılmıştır.

Toplum tarafından onaylanmak ve istenilen değeri görebilmek adına kişinin işyeri, ev, sosyal çevre vb. ortamlarda takındığı maskelere persona adı verilmektedir (Fordham, 1996). Jung'a göre toplum tarafından kabul edilmeyen dürtülerin bastırılmasıyla gölge oluşmaktadır. Kişinin karanlık yönü olarak görülen gölge, bastırılması gereken değil, fark edilip onunla yaşamanın yollarının bulunulması gereken bir arketiptir (Fordham, 1996).

Kahraman arketipi, bilinçdışının bilinmezliğini aydınlatıp kişiliğinin farklı yönlerini keşfedip onları bütünleştiren ve kendini gerçekleştirme yolunda ilerleyen arketiptir (Gürses, 2007). Kahraman arketipinin aşamaları; ayrılma, erginlenme ve dönüş aşamalarıdır.

Ayrılma aşaması; kahramanın içsel ya da dışsal kaynaklı olarak olağan yaşamının dışına çıkması ve bir değişime girmesidir. Kahraman bu değişim çağrısını reddedebilir ya da kabul edip maceraya atılabilir. Maceraya atıldığında onu koruyan, akıl hocalığı yapan, dost olan ya da dikkatini dağıtan bir eşlikçiyle karşılaşacaktır. Maceranın devamı için bu eşlikçiye karşı kendini göstermesi gerekmektedir (Ekiz, 2019). Erginlenme aşaması; engellerle ve zorluklarla karşılaşan kahramanın, egosunun gücünü ortaya çıkarmak için bunları aşmak zorunda olduğu aşamadır (Jung, 2007). Dönüş aşamasında ise; erginleşme aşamasındaki engelleri ve zorlukları aştıktan sonra olgunluğa erişen kahraman, kendi gerçek benliğine kavuşmuştur. Bu yeniden dirilmek demektir ve aynı zamanda toplumun tüm ideallerini de temsil eder (Champbel, 2019).

Akira Kurosawa ve Sineması

Akira Kurosawa, 23 Mart 1910 tarihinde Japonya-Tokyo'da yedi kardeşin en küçüğü olarak dünyaya gelmiştir. Kurosawa'nın çocukluk ve gençlik dönemleri babasının samuray kültürüne bağlı yapısının etkisi sebebiyle bunaltıcı geçmiş ve onun içe kapanık bir yapısının olmasına sebep olmuştur. Fakat bunun yanında babası resim, sinema, spor vb. pek çok alana ilgi duyduğu ve onu da bu alanlara yönelttiği için babası onun hayatında etkin bir rol model olmuştur. Ailesinde yakın ilişkisinin olduğu abisinin intiharı onu derinden etkileyerek hayatı için bir dönüm noktası olmuştur. Edebiyata ilgisi de bilinen yönetmen, pek çok yazardan uyarlamaya yapmıştır. Makalede analizi yapılan İkiru filmi de Lev Tolstoy'dan bir uyarlamadır. Kurosawa'nın karakterlerine bakıldığında hayal kırıklığıyla boğuşan kim olursa olsun bir zayıflığı olan yetişkin kimseler olduğu görülmektedir. Fakat o karakterlerinin durumunu umutsuz bırakmaz ve onlara yeni bir umut ışığı yaratır. Bazı filmlerinde kendi hayatından izleri barındıran dramatik durumları ve kişileri psikolojik olarak ustaca işleyen yönetmen, diğer filmlerinde ise Japon kültürünün o zaman dilimindeki durumunu ve Batı ile çatışmalarını epik bir şekilde başarıyla işlemiştir (Karaağaç, 2019).

Ölümlle Yüzleşme Çerçevesinde Filmin Psikolojik Analizi

Film dış sesin Watanabe hakkındaki şu sözleriyle başlar: “Yaşadığı kendi hayatı değil, yalnızca zaman geçiriyor. Diğer bir deyişle aslında gerçekten yaşamıyor. Cesetten bir farkı yok.”. Başlangıçta iş yaşamı devam eden Watanabe'nin Erikson'ın gelişimsel kuramına göre son evreden bir önceki evre olan “Üretkenliğe Karşı Durgunluk” evresinde olduğu söylenebilir. Eşinin ölümünden sonra 20 yıldır çalışıyor gibi gözükse de gerçek bir iş yapmayan karakterin, eski hırs ve tutkusu yoktur. Yalnızca mevkisini korumak için meşgul görünür fakat üretken değildir ve olmak da istememektedir. Watanabe'nin kanser olduğunu öğrenip ölümle yüz yüze gelmesiyle Erikson'ın gelişimsel kuramında son evre olan “Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk” evresinin birçok özelliğini taşımaya başladığı görülmektedir. Bu beklenmedik ve erken yüzleşmeyle beraber karakter o güne kadarki yaşamını gözden geçirmeye başlamaktadır. Eşinin ölümünden sonra hayatını oğluna adayan, onun için çalışan ve kazanan karakter aslında hiçbir şey yapmadan birçok başarı madalyası aldığı işine ilk kez başka bir gözle bakar. 30 yıldır aynı yerde memurluk işini yapar. Onu zorlayacağını düşündüğü, düzenini değiştirebilecek yeni işleri başka departmanlara yönlendirir. Kendi bölümüyle ilgili veya değil birçok işi geri çevirir. Mahallelerindeki atık su birikintisinin olduğu yere çocuk parkı yapımı ile ilgili yardım almaya gelen kadınlar da bunlardan biridir. Geri çevirdiği bu kadınlar tekrar kendi birimlerine gelince çareyi bu kadınlardan dilekçe almakta bulur ve dilekçeyi kâğıt yığınlarının arasına bırakarak her gün yaptığı şeylere geri döner. Bunun dışında iş yerinde doğru düzgün arkadaşı bile yoktur. Günlerini birbirinin tekrarı şeklinde geçirir. Geçmişine dair bu flashback'lere (geriye dönüş) bakıldığında Watanabe'nin yaşadığı yoğun umutsuzluk duygusu görülmektedir. Yaşamını verimsiz gören, geçmiş hakkında pişmanlıkları ve hayal kırıklıkları olduğu anlaşılan karakterin Erikson'ın son iki evresindeki görevleri yerine getiremediği görülmektedir. Filmin ilerleyen kısımlarında hayatı için bir amaç bulan ve sonrasında bunu gerçekleştiren karakter yavaş yavaş ölümü kabullenmeye başlamaktadır. Önceden görmezden geldiği su birikintisi alanının çocuk parkı olmasıyla ilgili görevi üstlenmesiyle beraber bu dünyaya kendinden bir şey bırakmakta böylece hem yeniden üretken olmakta hem de yaşadığı uyanış ve farkındalıkla benlik bütünlüğüne kavuşmaktadır. Filmin sonunda kendi eseri olan parkın salıncağında önceden hüznle söylediği “Hayat kısa... Âşık olun bakireler...” şarkısını bu sefer huzur ve tebessüm içinde söyler ve böylece vefat eder.

Filmin ana temalarından biri Watanabe'nin hayatın anlamını ve yaşamının amacını bulmaya çalışmasıdır. Kanser olduğunu öğrenmesiyle işe gitmeyi bırakıp bir amaç bulmak isteyen karakterin bu arayışı, Logoterapi'ye göre insanın birincil kaygısı olarak görülmektedir. Ayrıca kanser olduktan sonra hayatının anlamını bulan ve amacı için çabalayan Watanabe, hayatın en sefil koşullarında bile bir anlamı olabileceğini ve yaşama motivasyonunun bu

anlamı aramaktan ve bulmaktan geçtiğini söyleyen Victor Frankl'ı doğrular niteliktedir. Watanabe o zamana kadar tatil iznini bile kullanmayıp bütün parasını biriktirir ancak o parayı nasıl harcayacağı konusunda hiçbir fikri yoktur. Hayatının anlamını bulmak için çıktığı yolculukta öncelikle bir yazarla tanışır ve parayı harcama konusunda yardım ister. Yazar onu daha önce hiç girmediği ortamlara sokar, tanışmayacağı insanlarla tanıştır ve eğlendirir. Bir arayış içinde olan karakter bunları yapsa da zamanla hayatın anlamının bu olmadığını fark eder. Yoğun bir anlamsızlık duygusu içindeyken iş yerinde çalışanlardan biri olan Toyo ile karşılaşır ve onunla geçirdiği zaman sayesinde aydınlanma yaşar. Bu genç kızla kurduğu yakın ilişki anlam arayışını derinleştirmektedir. Kıza nasıl bu kadar hayat dolu olduğunu sormasıyla “Tek yaptığım küçük şeyler, çalışmak ve yemek gibi.” cevabını alır. Bu sorgulama sonrası hayatı için bir amaç bulan Watanabe ofiste yardım istemeye gelen kadınları hatırlar ve bir uyanış yaşayarak adeta yeniden doğar. Bu sahnelerde Watanabe yaşamda ne yapabilirim düşüncesine odaklanır ve bir anda gülümseyerek “Hiç de geç değil. Hayır, imkânsız değil. Orada yapabileceğim bir şey biliyorum. Yalnız yapacak iradem olmalı. Yapabileceğim bir şey var.” der. Böylece Watanabe sorgulama evresinden sorumluluk evresine geçmektedir. Yaşadığı varoluşsal boşluktan kurtulmak için adım atmakta ve hayatını anlamlı kılma yolunda ilerlemektedir. Bu sözlerin ardından hızla ortamdan uzaklaşan Watanabe'nin merdivenlerde bir doğum günü partisinin “Happy birthday! (İyi ki doğdun!)” şeklinde kutlama sahnesine denk gelmesi yaşamı için bir amaç seçerek yeniden doğuşa geçtiğinin bir vurgusudur.

Ödünleme Yoluyla Seçici Optimizasyon Kuramı açısından bakıldığında Watanabe, gerçekleştirebileceği bir amaç olarak; filmin ilk sahnelerinde gördüğümüz iş ortamında yapımı sürekli ertelenen park yeri projesini seçer. Diğer görev ve sorumluluklarını bırakarak; film boyunca bu iş için çabalaması, sağlık durumuna elverecek şekilde gerekli mercilere yılmadan tekrar tekrar gitmesi ve bu iş sürecinde parkın yapım sahasında da aktif olmaya çalışması bir optimizasyon olarak görülmektedir. Watanabe, bu işte kapasitesini aşan ve fiziksel durumunun elvermediği durumlar karşısında başka insanlardan yardım isteyerek bu sürecin üstesinden gelir. Buna ilgili mercilere gitmesi ve sahada aktif olarak çalışırken çocuk parkının yapımına destek veren halkın ona uygun koşullar için yardımcı olması örnek verilebilir. Bu bağlamda Watanabe'nin kapasitesini aşan durumlarda ödünleme yoluna başvurduğu görülmektedir.

Ölüm korkusu her zaman hissedilen ve bastırılan bir duygu iken Watanabe'nin dramatik bir şekilde kanser olduğunu öğrenmesiyle bu duygu artık derinden hissettiği bir duruma dönüşür. Watanabe, sağlık problemi için röntgen çektirir ve bekleme odasında sonuçlarını beklerken bir adamla tanışır. Tanıştığı adam ona “Doktorlar ülersin derlerse, ameliyata gerek yok derlerse ve diyet yapmana gerek yok derlerse bu kansersin demektir.” der.

Sırası gelen Watanabe ülser olduğunu öğrenince tanıştığı adamın söylediği soruları doktora sormaya başlar ve “Gerek yok.” cevabını alır ve böylece gerçeklerle yüzleşmesiyle sarsılır. Doktorların kendi aralarında 6 aylık ömrü kaldığı hakkında konuşması ve birbirlerine böyle bir durumda ne yapacaklarını sorması aslında filmin de ana temasıdır. Watanabe'nin ölüm kaygısı hissetmesi onun dünyaya yeniden bakmasına bir imkân sağlar. Kanseri olduğunu öğrendikten sonra dışarı çıktığında trafik seslerinin farkına varmaya başlar ve şaşkınlık yaşar. İzleyici tarafından bu seslerin derinden işitilmesi yönetmen tarafından ustaca işlenmektedir. Watanabe, kendi hayat tarzını ve seçimlerini eşinin ölümü ile birlikte oğluna göre düzenlemekteyken ölüm gerçeği bu yaşam şeklini değiştirmesinin kendi elinde olduğunu anlamasını sağlar. Eve giden Watanabe, oğlu ve gelininin kendi ikramiyesini kullanma ve yeni bir eve çıkma fikirlerini duyar. Orada olduğunu bilmeyen oğlu ve gelini onu görünce korkarlar. Bu sırada karakterin ne kadar çaresiz ve boşluk içerisinde olduğu yüzünden okunur. Yaşamının tek amacı oğluyken hastalığıyla ilgili oğluya paylaşımda bulunamaması ve oğlunun kendi ile ilgili düşüncelerini öğrenmesiyle gerçekliği sarsılan karakter kendini anlamsızlık içerisinde bulur. Geçmiş anılarını hatırladığı bir sahnede oğlunun kendini çağırdığını sanan Watanabe onu görmek için hızlıca merdivenlere yürür. Oğlunun ışığı kapatmasıyla aslında onu çağırmadığı ve onun için değersiz olduğu gerçeğiyle tekrar yüzleşir. Oğluya ilişkisinde, iş ortamında ve kişiler arası ilişkilerinde anlaşılmadığını düşünen Watanabe kendi içinde, dünyada ve varoluşunda yalnızlık içerisinde. Ölümle yüzleşmek oğlunun hayatının eşlikçisi olmadığını, kendi hayatının oğlundan ayrı olduğunu ve hayatının tek sorumlusunun kendi olduğunu anlamasını sağlar. Böylece Watanabe kendi hayatının sorumluluğunu alarak özgürlüğünü tekrar kazanır. Anlam arayışının onu krize sürüklemesi ve bu krizi aşmak için yaşamının anlamını bulmaya yönelmesi film boyunca işlenmektedir. Tüm bunlar değerlendirildiğinde; Watanabe'nin Yalom'un dört temel nihai kaygısı olan ölüm kaygısı, özgürlük, varoluşsal yalnızlık ve anlamsızlığı yaşadığı görülmektedir.

Jung'un Analitik Psikoloji perspektifinden bakıldığında ise kişisel bilinçdışında olan persona ve gölge arketiplerinin yansımaları filmin ana karakterinde dikkat çekici bir şekilde görülür. Watanabe en başta ev içinde baba rolünde ve sonra iş hayatında bir memur rolündedir. Takındığı bu iki maske onun yıllardan beri uyumunu sağlamakta fakat gerçek kendiliği kaybetmesine de yol açmaktadır. Eşinin ölümüyle kendi istek ve dürtülerini yok sayan, bastıran ve toplumsal kabule uygun bir şekilde yaşayan Watanabe'nin gölgesini tanımadığı ve onunla bütünleşemediği için renksiz bir hayat yaşadığı görülmektedir. Filmde anlam arama sürecinde ilk olarak zevk ve eğlenceye yönelmesi ve parasını bir anda harcaması da bastırıldığı gölgesinin kuvvetli bir şekilde ortaya çıkması olarak açıklanabilir. Film süresince Watanabe'nin kendi yolculuğu, Jung'un kolektif bilinçdışını açıklayan kahraman arketipinin

aşamalarıyla da paralel gitmektedir. Kanseri olduğunu dışsal bir kaynaktan öğrenmesi ve ölümle yüzleşmesi onun için bir değişim çağrısı olur ve Watanabe bu değişim çağrısını kabul ederek bir maceraya atılır. Atıldığı bu yolda ve sorgulamalarında karşısına eşlikçiler çıkar. İlk başta bir yazarla tanışır, içinde bulunduğu durumu anlatır. Sonrasında Toyo adlı iş arkadaşıyla yakınlık kurar ve ondan akıl hocalığı alır. Kahramanımızın dikkati başta yazar sayesinde dağılır ve eğlenme odaklı yaşantılar geçirir. Daha sonra ise aradığı şeyin bu olmadığını anlar. Toyo ile konuşmaları ise ona asıl gideceği yolu gösterir. Kahraman arketipinin ilk aşaması olan ayrılma aşaması; bir yola çıkma ve eşlikçilerle karşılaşp yoluna devam etme bu kısımda görülmektedir. Sonrasında ise gideceği yolu seçerek kendine bir hedef belirler, hedefine ulaşmak için gerekli her merciyeye giderek pes etmez. Kendini ortaya koyarak bu zorlu süreçle mücadele eder. Burada da kahraman arketipinin erginlenme aşaması görülmektedir. Son aşamada ise iş yerindeki park yeri projesini yani bitirilmemiş işini bitirmesi ile kahramanın yeniden dirildiği, zorlukları aştığı ve gerçek benliğine kavuştuğu görülmektedir. Watanabe kaybettiğini sandığı hayatını telafi eder ve artık içsel huzuruna kavuşur. Bu durum yapımında öncü olduğu parktaki salıncakta ölmeden hemen önce sallanırken şarkı mırıldandığı sahnede açıkça görülmektedir. Bunun yanında Watanabe sosyal bir varoluş da gerçekleştirmektedir. Yaptığı işin arkasından halkın minnettar olması ve yakın çevresinin cenaze törenin de onun hakkındaki sorgulamaları bize onun, toplumun ideallerinin de öncü bir temsili olduğunu göstermektedir. Böylece kahraman arketipinin dönüş aşamasının da başarılı bir şekilde geçtiği görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Akira Kurosawa'nın 1952 yapımı "Ikiru" filmi, Japonya'nın kültürel bağlamını ve dönemin sosyal yapısını yansıtırken; günümüz yaşantılarıyla da anlam arayışı ve amaç bulma konularında önemli benzerlikler göstermektedir. Kurosawa, karakterlerinin içsel çatışmalarını ve psikolojik derinliklerini etkili bir şekilde işleyerek izleyicilere anlam arayışında nasıl bir içsel dönüşüm yaşanabileceğini göstermektedir (Karaağaç, 2019). Watanabe karakteri, yönetmenin psikolojik analizini derinleştirdiği karakterlerinden biri olarak; filmdeki psikolojik dinamikleri anlamamızda anahtar bir rol oynamaktadır. Analizde; Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı, Ödünleme Yoluyla Seçici Optimizasyon Kuramı, varoluşsal kuramlar ve Jung'un arketipleri kullanılmıştır. Bu kuramlar, yaşlılık dönemindeki bireylerin psikolojik ve sosyal mücadelelerini anlamada ve bu süreçte karşılaştıkları anlam arayışlarını değerlendirmede etkili bir çerçeve sunmaktadır.

Yaşlılık dönemi, yaşamın ölüm gerçeğiyle en yakın teması kurduğu dönem olarak değerlendirilmektedir. Bu dönemde bireyler, geçmiş yaşamlarını değerlendirirken ve geleceğe dair umutlarını sorgularken; anlam ve üretkenlik duygularının eksikliği nedeniyle umutsuzluk

yaşayabilirler (Eker ve Noyan, 2004). Yaşlılık, geçmiş düzeltme şansının kaybedildiği ve gençlikteki gibi uzun bir zaman diliminin kalmadığı bir dönem olarak algılanabilir. Bunun yanı sıra bu dönem, yaşlı bireylerde kalan zamanı en iyi şekilde değerlendirme motivasyonunu artırabilir ve hayatın anlamını yeniden bulma arayışını teşvik edebilir.

Film, izleyicilere kendi hayatlarını sorgulama fırsatı sunarken; ölüm gerçeğini ve geçmişi değerlendirme süreçlerini derinlemesine ele almaktadır. Watanabe karakterinin varoluşsal bir amaç bulması, kısa bir zaman diliminde bile hayatın anlamını yeniden kazanabileceğini ve bu süreçte güçlü bir tutum sergileyebileceğini gösterir (Frankl, 1999, 2014). Frankl'ın anlam arayışı teorisi, zor durumlarla karşılaşan bireylerin bile yaşamlarının anlamını bulabileceklerini ve bu anlamı hayatlarına entegre edebileceklerini vurgular. Öyle ki filmde Watanabe karakteri yaşamını bir mumya gibi geçirirken varoluşsal bir amaç bulmasıyla resmen yeniden dirilmiş ve karşısına çıkan zorluklarla ilgili güçlü bir tutum sergilemiştir.

Günümüzde yaşlı nüfusunun artışıyla birlikte; yaşlılarla yapılan psikoterapi uygulamalarının önemi daha da belirgin hale gelmiştir. Geçmişte yaşlıların terapiden yarar sağlayamayacağına dair yaygın bir inanç varken; modern araştırmalar yaşlı bireylerin de terapi süreçlerinden önemli ölçüde faydalandığını göstermektedir (Eker ve Noyan, 2004). Yaşlı bireylerin psikolojik destek ihtiyaçlarını karşılamak için; onların gelişimsel dönem özelliklerini bilmek ve bu özelliklere uygun terapötik yaklaşımlar geliştirmek büyük önem taşımaktadır (Yılmaz ve Demir, 2023).

Yaşlılık dönemi, çeşitli psikolojik sorunlar için risk faktörleri barındırabilir. Bu dönemin yaşlı bireyler için son evre olarak algılanması, kayıp yaşama, dul ya da bekar olma, sosyal destek sisteminin olmaması, çocuklarından ilgi görememe, fiziksel rahatsızlıklar ve hastalıkların ortaya çıkması, ölüme yaklaştığını hissetme, işe yaramadığını hissetme, yetersizlik ve değersizlik duyguları, ailesine yük olduğunu düşünme vb. durumların yaşlı bireyleri olumsuz etkilemesinin psikolojik sorunlara yol açtığı görülmektedir (Arpacı, 2005; Yıldız, 2014). Bu bağlamda; depresyon, demans, deliryum, ölüm korkusu, uykusuzluk ve anksiyete gibi sorunlar yaşlılarda yaygın olarak görülebilir (Yıldız, 2014; Aslan ve Hocaoğlu, 2017). Filmde Watanabe karakterinin yaşadığı psikolojik sorunlar, bu durumları somut bir şekilde örneklemekte ve yaşlılık dönemindeki psikolojik zorlukları anlamada bir bakış açısı sunmaktadır.

Film analizi sonuçları, ileri yaş grubundaki bireylerin yaşlılık döneminde karşılaştıkları yalnızlık, sosyal yaşama dahil olma, ölüm korkusuyla yüzleşme, anlam arayışı ve üretkenlik gibi temaların önemini göstermektedir. Bu temaların ele alınması, yaşlı bireylerin psikolojik iyi oluşlarını desteklemede koruyucu ve uyum sağlayıcı bir işlev görebilir (Çelebi ve Yüksel, 2014). Ancak; yaşlı bireylerle ilgili toplumda mevcut olan önyargılar, bu süreçleri olumsuz

etkileyebilir. Yaşlıların üretim dışı oldukları, toplumdan izole olmayı tercih ettikleri ve değişime kapalı oldukları gibi yanlış inanışlar, yaşlı bireylerin sosyal yaşamda aktif olma ve anlam bulma çabalarını engelleyebilir. Oysaki araştırmalar, yaşlı bireylerin üretkenlik, sosyal etkileşim ve değişime açıklık konularında istekli ve yetenekli olabileceklerini göstermektedir (Onur, 2011). Bu önyargılar, yaşlı bireylerin potansiyelini anlamak ve değerlendirmek için aşılması gereken engellerdir.

Klinik uygulamalarda yaşlı bireylerin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını anlamak, bu önyargıları aşmak ve yaşlılık döneminin potansiyelini doğru değerlendirmek önemlidir. Bireysel ve grup psikoterapileri, yaşlı bireylerin ölüm korkusu, yalnızlık ve anlam arayışı gibi konularda desteklenmesi açısından faydalı olabilir. Ayrıca; aile terapileri ve anımsama terapileri yaşlı bireylerin geçmiş deneyimlerini işleyerek; onların psikolojik iyilik halleri üzerinde olumlu etkiler yaratabilir (Onur, 2011). Anımsama terapisi; yaşlı bireylerin geçmişini düşünme, yapamadıkları şeylere odaklanma ve mevcut başarılarını göz ardı etme eğilimlerini ele alarak; terapötik bir destek sunabilir.

Filmdeki Japonya'nın savaş sonrası kültürel değişimleri, aile bağlarının çözülmesi ve yaşlılara yönelik değişen tutumlar önemli bir perspektif sunmaktadır. Ülkemizde ise; çekirdek aile yapısının güçlenmesi ve yaşlıların bakımındaki zorluklar, yaşlı bireylerin destek ihtiyaçlarını daha da belirgin hale getirmektedir. Aile yapısındaki değişim de göz önüne alındığında; hayat döngüsü grup terapisinin işlevsel olacağı söylenebilir. Ergenlik ve yaşlılık döneminin sonuna kadar her gelişim döneminden bireyi dahil eden bu terapi, kuşaklar arası iletişimin kuvvetlenmesinde ve farklı yaşta bireylerin birbirlerini anlamalarında bir aracı olabilir (Onur, 2011).

Sonuç olarak "Ikiru" filmi, yaşlılık döneminde karşılaşılan psikolojik ve sosyal zorlukları anlamada ve bu zorluklarla başa çıkmada önemli bir kaynak sunmaktadır. Film analizi, yaşlı bireylerle yapılan psikoterapilere ve klinik uygulamalara yönelik değerli çıkarımlar sağlamaktadır. Klinik pratiğin bu çıkarımları dikkate alarak; yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artırmak ve psikolojik iyilik halleri desteklemek adına daha etkili ve empatik yaklaşımlar geliştirmesi gerekmektedir.

Filmin şu sözü insanın potansiyelini ortaya çıkarabilmesinde bize ilham oldu, okuyuculara ve gelecek araştırmacılara da ilham olması temennisiyle: "İnsanlardan nefret etmekle uğraşamam, çünkü buna zamanım yok!"

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Tüm yazarlar sürece eşit katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek Beyanı:

Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul Onayı:

Eser İncelemesi makaleleri için etik izin gerekmemektedir.

Kaynakça

- Acar, T. ve Voltan Acar, N. H. (2013). Babam ve Oğlum filmi'nin çok kuşaklı/kuşaklararası aile terapisi'nin temel kavramları açısından değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53.
- Arpacı, F. (2005). *Farklı boyutlarıyla yaşlılık*. Türkiye Gücü Emeklileri Derneği Eğitim ve Kültür Yayınları.
- Aslan, M. ve Hocaoğlu, Ç. (2017). Yaşlanma ve yaşlanma dönemiyle ilişkili psikiyatrik sorunlar. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 53-62.
- Baltes, P. B. (1997). On the incomplete architecture of human ontogeny: Selection, optimization, and compensation as foundation of developmental theory. *American Psychologist*, 52(4), 366-380. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.4.366>
- Baltes, P. B., Lindenberger, U. ve Staudinger, U. M. (2006). Life span theory in developmental psychology. İçinde R. M. Lerner ve W. Damon (Edl.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* (ss. 569-664). John Wiley & Sons Inc.
- Baştuğ, G., Albayrak, Ö. F., Gojasoy, A., İftirak, Z., Müftüoğlu, L. ve Saray, G. (2021). Amerika'dan Japonya'ya modern dünyada yaşlı olmak: "Harry and Tonto" ve "Tokyo Story" filmlerinin psikoloji bağlamında incelenmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 20(1), 9-19.
- Baştuğ, G., Çelik, B. R., Yılmaz, F. B., Bacaksız, S., Eyrikaya, E., Şahin, S. ve Karaca, P. (2020). On sekizlik bir delikanlı ve seksenlik bir kadın: 'Harold and Maude' filminin klinik ve geriatrik psikoloji perspektifinden analizi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 19(1), 18-26.
- Campbell, J. (2019). *Kahramanın sonsuz yolculuğu* (S. Gürses, Çev.). Kabalıcı. (2000)
- Çelebi, Ç. D. ve Yüksel, M. Y. (2014). Yaşlılık ve yaşlılara sunulan psikolojik danışma ve rehberlik uygulamalarına bir bakış. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(2), 175-202. <https://doi.org/10.23863/kalem.2017.42>
- Çelik, G. (2017). Logoterapi: Temel bileşenleri ve terapi teknikleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(2), 70-97.
- Eker, E. ve Noyan, A. (2004). Yaşlıda depresyon tedavisi. *Klinik Psikiyatri*, 2, 75-83.
- Ekiz, C. (2019). *Kahraman olgusu ve kahramanın yolculuğunun Akira Kurosawa sinemasında yansımaları: Yojimbo ve Sanjuro örnekleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.
- Erikson, E. H. (1993). *Young man Luther: A study in psychoanalysis and history* (1. Basım). W. W. Norton & Company.
- Fordham, F. (1996). *Jung psikolojisi* (1. Basım). Say Yayınları.
- Frankl, V. E. (1966). Logotherapy and existential analysis — a review. *American Journal of Psychotherapy*, 20(2), 252-260. <https://doi.org/10.1176/appi.psychotherapy.19>
- Frankl, V. E. (1999). *Duyulmayan anlam çığılığı: Psikoterapi ve humanizm* (S. Budak, Çev.). Öteki Yayınları.
- Frankl, V. E. (2009). *İnsanın anlam arayışı* (S. Budak, Çev.; 1. Basım). Okuyan Us Yayınları.
- Frankl, V. E. (2014). *Psikoterapi ve din: Bilinçdışındaki Tanrı* (Z. Taşkın, Çev.). Say Yayınları.

- Gül, M. E. ve Han, T. Ş. (2020). "Ben Daniel Blake" filminin bireyin yaşlılık dönemi çatışmaları bağlamında incelenmesi. *İmgelem*, 4(6), 157-176.
- Gürses, İ. (2007). Jung'cu arketip teorisi bağlamında tasavvufi öykülerin değerlendirilmesi: Sımurg örneği. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(1), 77-96.
- Jung, C. G. (2007). *Analitik psikoloji* (E. Gürol, Çev.). Payel Yayıncılık. (1997)
- Kağnıcı, D. Y. (2015). Psikolojik danışman eğitiminde cinsel yönelim olgusunun irdelenmesi: Benim Çocuğum filmi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(44), 83-95.
- Karaağaç, M. (2019). *Akira Kurosawa sinemasında mitik unsurlar* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- McLeod, S. A. (2018, May 03). *Erik Erikson's stages of psychosocial development*. Simply psychology sitesinden alınmıştır: <https://www.simplypsychology.org/Erik-Erikson.html>
- Onur, B. (2011). *Gelişim psikolojisi: Yetişkinlik, yaşlılık, ölüm*. İmge Kitabevi.
- Serrican, E. (2015). Carl Gustav Jung'un analitik psikoloji kuramındaki arketip kavramının edebiyata yansması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(4), 1460-1472.
- Yalom, I. D. (2012). *Varoluşçu psikoterapi* (Z. İ. Babayiğit, Çev.). Kabalcı. (2000)
- Yıldız, H. (2014). Yaşlılıkta görülen fizyolojik ve psikolojik değişiklikler. İçinde R. P. Bölüktaş (Ed.), *Temel gerontoloji* (ss. 44-64). İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Yılmaz, E. ve Demir, N. (2023). *Yaşlılarla psikoterapi*. Eğiten Kitap.
- Yılmaz, T. (2017). Klinik psikolojide sanat ve sanat uygulamaları. *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(2), 32-43.
- Yount, W. R. (2008). Transcendence and aging: The secular insights of Erikson and Maslow. *Journal of Religion, Spirituality & Aging*, 21(1-2), 73-87. <https://doi.org/10.1080/15528030802265361>
- Zacher, H., Chan, F., Bakker, A. B. ve Demerouti, E. (2015). Selection, optimization, and compensation strategies: Interactive effects on daily work engagement. *Journal of Vocational Behavior*, 87(1), 101-107. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.12.008>

The Search for Meaning in Advanced Adulthood: A Movie Analysis in the Context of Facing Death – IKIRU (LIVING)

Summary

“Sometimes I think of my death. I think of ceasing to be . . . and it is from these thoughts that *Ikiru* came.”

Akira Kurosawa

The Movie

The movie *Ikiru* 1952 is one of the most famous works of the director Akira Kurosawa who is known as one of the greatest of Japanese cinema. Watanabe, who appears as the main character in the movie, is an advanced adult facing a serious confrontation with death. Watanabe is a routine civil servant who has worked for the municipality as the Public Relations Manager for 30 years. He is referred to as the “mummy” by his colleagues because he spends his days in the same way. When the character learns that he has cancer and will die soon, he begins to question the life, which he believed he did not actually live. Death anxiety, which is always present, becomes more evident after this triggering event pushing him to confront the end of life and to search for the meaning. The cancer disease is also a call for the character to get out of the “mummy” position and return to life with death anxiety. Watanabe has taken his son to the center of his life after the loss of his wife. This call has led him to face the fact that his son is not the companion of his life. Thus, he took his 30 years of experience and embarked on a journey where he tried to make sense of life. During this journey, he crossed paths with two important characters, the author and Toyo. Together with the author, he sought the meaning of life on the basis of entertainment and pleasure but could not find a satisfactory answer. But thanks to the close relationship he established with a girl named Toyo, who works at work, he discovered the purpose of his life, focusing on what he could do for the rest of his life. Throughout the film, his struggle to achieve success in line with this goal is discussed.

Psychological Analysis

Watanabe is one of the characters that the director deals with in-depth, which made it possible to analyze the character from a psychological point of view with a theoretical and conceptual framework. During the analysis, The Psychosocial Development Theory of Erikson was used to examine the developmental conflicts of the character, The Withdrawal and Mobility Theory was employed to elaborate on the issues related to the advanced adulthood in social and individual contexts, and The Theory of Selective Optimization with Compensation

was used to examine the coping strategies in advanced adulthood. In addition to these theories, the concept of death and the search for meaning, which have been discussed and questioned throughout the film, made it possible to analyze the movie with existential theories. Finally, the character named Watanabe completed his inner journey and regained his self, which was explained by Jung's 'Hero' archetype.

All in all, the film *Ikiru* is a movie that is the potentially causing people to question meaning of life and to remind them the reality of death. Thus, it allows the audience to regain their freedom and become aware of the things to be done about their life. In fact, the movie instills hope that even a life that is perceived as unproductive and meaningless can be compensated in a short period of time if a purpose is found and willpower is shown. So much so that Watanabe, while living his life like a mummy, was officially resurrected by finding an existential purpose and displayed a strong attitude toward the challenges he faced.